

**การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา”
สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี***
**THE DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM ON "GEOTOURISM" FOR SCHOOLS
IN THE PHACHAN-SAMPANBOK GEOPARK AREA, UBON RATCHATHANI PROVINCE**

ปิยาภรณ์ พิษณุภริตน์¹, ปวีรรต สมนึก^{2*}

Piyaporn Phitchayapirath¹, Pariwat Somnuek^{2*}

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี ประเทศไทย

¹Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani, Thailand

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี ประเทศไทย

²Faculty of Liberal Art, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani, Thailand

*Corresponding author E-mail: pariwat.s@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี 3) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น รูปแบบการวิจัยใช้การวิจัยและพัฒนา กลุ่มทดลอง นำร่อง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวม 127 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) หลักสูตรท้องถิ่น มืองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ที่มาและความสำคัญ หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหาและเวลา การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เนื้อหา ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน 20 ชั่วโมง ร่างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การศึกษานำร่องการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นด้านความเป็นไปได้ ความถูกต้องเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็นการปรับปรุงหลักสูตร คือ การมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในเนื้อหาแต่ละหน่วย การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา, โรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณี ผาชัน สามพันโบก

Abstract

This research aims to 1) Study the problems and needs related to the development of a local curriculum, 2) Develop a local curriculum on "Geotourism" for schools in the Phachan Sampanbok

Geopark area, Ubon Ratchathani Province, and 3) Evaluate, improve, and disseminate the curriculum. The research design uses a research and development (R&D) approach. The pilot group for curriculum implementation consists of 4 classrooms of Grade 10 students, selected through cluster sampling. The research tools include lesson plans, a curriculum quality evaluation form, and a satisfaction survey. The statistical methods used for data analysis include percentage, mean, standard deviation, content analysis, and t-tests. The study's results revealed the following: 1) The overall condition of problems and needs for the development of the local curriculum was at the highest level. 2) The local curriculum consists of six components: background and significance, principles, objectives, content structure and time, teaching management, and assessment and evaluation. The content includes four learning units, with 20 hours of study. The draft curriculum was found to be highly appropriate. The pilot study showed that students' knowledge and understanding of Geotourism significantly improved, surpassing the 70% criterion and with statistical significance at the .05 level. 3) The evaluation of the local curriculum in terms of feasibility, accuracy, appropriateness, and usefulness was at the highest level in all aspects. Students were highly satisfied with the curriculum overall. Suggested improvements include greater involvement of knowledgeable and experienced individuals in each unit's content and increased use of community learning resources.

Keywords: Local Curriculum Development, Geotourism, Schools in the Phachan Samphanbok Geopark

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดไว้ในมาตรา 27 ให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีหน้าที่ทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และมาตรา 29 ที่ระบุว่า มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2545, 2551) จากข้อความในมาตราดังกล่าว สะท้อนถึงการจัดการศึกษาที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงความเป็นบริบทชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาที่สะท้อนความเป็นท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้

อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาในจังหวัดอุบลราชธานี ครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอสรินธร โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ สามพันโบก ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ผาแต้ม เสาเฉลียง โคมผาส่วม - แหล่งไดโนเสาร์ยุคสุดท้าย เป็นต้น นับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและความโดดเด่นทางธรณีวิทยา 1 ใน 5 แห่งของประเทศไทย (อุทยานธรณีอุบลราชธานี, 2565) ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอุทยานธรณี และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้อุทยานธรณีประสบความสำเร็จเนื่องจากเกิดการกระจายรายได้

ไปสู่ท้องถิ่นและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการผลักดัน การท่องเที่ยวในรูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ลักษณะธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่รวมถึงวิถีชีวิตของ ประชาชนในท้องถิ่น แต่จากรายงาน พบว่า การขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวของอุทยานธรณีผาชันสามพันโบก ยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะด้านการจัดการท่องเที่ยวและสร้างการรับรู้ด้านการอนุรักษ์มรดกธรณี และอุทยานธรณียังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2565) สภาพดังกล่าวจะส่งผลต่อการเสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ การส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ ความรู้ในพื้นที่ และการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถือเป็น กำลังสำคัญของชุมชน

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญคือ ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น เนื้อหาการเรียนรู้มีความหมายกับผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เน้นการสอนให้นักเรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การสอนบูรณาการเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อชีวิตและสังคมรวมทั้งการวัดและ ประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542) การพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานต้องเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาขึ้นใช้ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของชุมชนนั้น ๆ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาชุมชนและสังคม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2560); (รติ จิรนิติศัย และยศวีร์ สายฟ้า, 2562) รวมถึงช่วยเสริมสร้างให้เกิดความรู้สึกรัก ภาคภูมิใจ และมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542); (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2558) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การท่องเที่ยวของอุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จึงเป็น แนวทางที่จะทำให้อุทยานธรณีวิทยาได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมให้มีความรักและภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น สามารถเป็นตัวแทนของชุมชนท้องถิ่นในการสืบสานและสื่อสารสิ่งดีงามของชุมชนต่อสังคมและ บุคคลภายนอกได้รับทราบ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานธรณีผาชันสามพันโบกให้มีความเข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับ โดยนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถนำหลักสูตร ไปประยุกต์ใช้กับบริบทพื้นที่ของตน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอด เพิ่มทักษะ และพัฒนาศักยภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงสามารถนำไปใช้ในการนำเที่ยวได้จริงจากเหตุผลดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” และประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้ จะได้ออกแบบโครงสร้างในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวให้เหมาะสม นำไปเป็นต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดหรือฝึก ประสพการณ์ความรู้ รวมถึงนำไปสู่การสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชัน สามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่ อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนศึกษานิเทศก์ของ สำนักงานเขตการศึกษามัธยม ของ 4 อำเภอ จำนวน 5 คน ตัวแทนครูวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนเหล่างามพิทยาคม โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร โรงเรียนโขงเจียมวิทยาคม โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ จำนวน 35 คน ตัวแทนนักเรียนชั้น ม.4 ของโรงเรียนเหล่างามพิทยาคม โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร โรงเรียนโขงเจียมวิทยาคม โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ จำนวน 100 คน ตัวแทนชุมชน/หน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอโขงเจียม และอำเภอสิรินธร จำนวน 50 คน และตัวแทนนักวิชาการทางด้านธรณีวิทยาของกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 10 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามโควตา รวมทั้งสิ้น 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อทำการช่วยสรุปลักษณะที่สำคัญของข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีการวิเคราะห์แบบพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพรรณนาหรือบรรยายข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคุณภาพเครื่องมือประกอบหลักสูตร จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 3 คน และด้านเนื้อหาของหลักสูตร จำนวน 2 คน 2) กลุ่มทดลองนำร่อง (Pilot Study) หลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม โรงเรียนโขงเจียมวิทยาคม และโรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน โดยแบ่งการทดลองนำร่องกับทั้ง 4 ห้องเรียน ดังนี้ หน่วยที่ 1 รู้จักการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ หน่วยที่ 2 เส้นทางธรณีวิทยาสู่คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเมืองดอกบัวโรงเรียนเหล่างามพิทยาคม หน่วยที่ 3 WOW Geo by New Gen โรงเรียนศรีเมืองวิทยาคาร หน่วยที่ 4 วิธีการสืบสานเพื่อสร้างสรรค์ความยั่งยืน โรงเรียนโขงเจียมวิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตร แบบประเมินผลงาน/ชิ้นงาน และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการวิเคราะห์ค่าที่แบบกลุ่มเดียว (One sample t-test)

ระยะที่ 3 การประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาของหลักสูตร จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 การปรับปรุงและเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ร่วมประเมินหลักสูตร และ โรงเรียนที่สนใจนำหลักสูตรท้องถิ่นไปศึกษาและปรับใช้ จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แสดงดังตารางที่ 1 - 3

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษานิเทศก์	5	2.50
ครู	35	17.50
ตัวแทนชุมชน	50	25.00
นักวิชาการธรณีวิทยา	10	5.00
นักเรียน	100	50.00
รวม	200	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 200 คน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย นักเรียน 100 คน (50.00 %) ตัวแทนชุมชน 50 คน (25.00 %) ครู 35 คน (17.50 %) นักวิชาการธรณีวิทยา 10 คน (5.00 %) และศึกษานิเทศก์ (2.50 %)

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา”

ข้อที่	ประเด็น	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		$\bar{X}$	S.D.	สรุปผล
1	การกำหนดจุดเน้นและนโยบายของสถานศึกษาในการกำหนดให้มีหลักสูตรท้องถิ่น	4.55	.538	มากที่สุด
2	ความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.51	.585	มากที่สุด
3	การมีประสบการณ์จากการปฏิบัติของครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.62	.487	มากที่สุด
4	การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	4.57	.517	มากที่สุด
5	การได้รับการนิเทศ ติดตาม ชี้แนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.61	.509	มากที่สุด
6	การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.57	.516	มากที่สุด
7	การเข้าร่วมอบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.55	.547	มากที่สุด
8	การมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.58	.514	มากที่สุด
9	การเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน	4.57	.526	มากที่สุด
10	การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบเนื้อหาของหลักสูตร	4.55	.538	มากที่สุด
รวม		4.57	.528	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า สภาพปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” พบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

ตารางที่ 3 แสดงผลความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา”

ข้อที่	ประเด็น	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		$\bar{X}$	S.D.	สรุปผล
1	การกำหนดจุดเน้นและนโยบายของสถานศึกษาในการกำหนดให้มีหลักสูตรท้องถิ่น	4.65	.480	มากที่สุด
2	การสร้างความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.62	.508	มากที่สุด
3	การส่งเสริมการปฏิบัติของครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.58	.504	มากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงผลความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
		$\bar{X}$	S.D.	สรุปผล
4	การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	4.67	.471	มากที่สุด
5	การได้รับการนิเทศ ติดตาม ชี้แนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	4.63	.484	มากที่สุด
6	การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.63	.485	มากที่สุด
7	การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.64	.503	มากที่สุด
8	การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.61	.499	มากที่สุด
9	การเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน	4.62	.518	มากที่สุด
10	การประสานความร่วมมือกับผู้ให้ข้อมูลในชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบเนื้อหาของหลักสูตร	4.58	.533	มากที่สุด
รวม		4.63	.499	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” พบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี มีองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ที่มาและความสำคัญ หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหาและเวลา การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล หลักสูตรท้องถิ่นประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา 4 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เส้นทางธรณีวิทยาสู่คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเมืองดอกบัว 6 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 WOW Geo by New Gen 6 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 วิธีการสืบสานเพื่อสร้างสรรค์ความยั่งยืน 4 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 20 ชั่วโมง และได้ดำเนินการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองนำร่อง (Pilot study) กับนักเรียนจำนวน 4 ห้องเรียน จาก 4 โรงเรียน แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาผาชันสามพันโบก หน่วยที่ 1 ในการทดลองนำร่องหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา”

หน่วยที่	N	เกณฑ์	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P-value
1	30	70	100	70.87	5.237	74.112*	.000
2	30	70	100	69.10	4.866	77.778*	.000
3	32	70	100	69.71	4.675	88.218*	.000
4	35	70	100	69.47	4.649	84.531*	.000

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา ผาชันสามพันโบก หน่วยที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า แสดงผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา ผาชันสามพันโบก หน่วยที่ 1 ในการทดลองนำร่องหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” สำหรับโรงเรียนในพื้นที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก จังหวัดอุบลราชธานี การประเมินคุณภาพหลักสูตรด้านความเป็นไปได้ ความถูกต้องเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น แสดงผลดังตารางที่ 5 - 6

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ความเป็นไปได้	4.52	0.14	มากที่สุด
2	ความถูกต้องเหมาะสม	4.60	0.14	มากที่สุด
3	ความเป็นประโยชน์	4.52	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ 6 แสดงผลความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา”

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น	4.60	0.12	มากที่สุด
2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.73	0.07	มากที่สุด
3	การประเมินผลการเรียนรู้	4.60	0.04	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.65	0.09	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ผลการปรับปรุงและเผยแพร่หลักสูตรภายหลังจากการสรุปผลการทดลองนำร่องหลักสูตรท้องถิ่น ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” และผลการสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา” ได้นำข้อค้นพบมาทำการปรับปรุงในด้านการมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในเนื้อหาแต่ละหน่วย การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มากขึ้น

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีทั้งบุคคลภายในท้องถิ่นและบุคคลภายนอกท้องถิ่น ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการนำมาใช้กำหนดกรอบเนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการออกแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมจาก 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน 2) ผู้รู้/ปราชญ์/ภูมิปัญญาในท้องถิ่น และ 3) นักวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องที่จำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาหลักสูตร เป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร (ชวลิต ชูกำแหง, 2559) สอดคล้องกับ รติ จิรนิติศัย และ ยศวีร์ สายฟ้า ที่ทำการสังเคราะห์

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรเป็นบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูผู้รับผิดชอบปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น และทีมงานผู้ประสานงานกับชุมชน/ท้องถิ่น อีกทั้งบุคลากรนอกสถานศึกษา อาทิเช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง วิทยากร ท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน/ด้านการวัดและประเมินผล (รติ จิรนิติศัย และยศวีร์ สายฟ้า, 2562) และสอดคล้องกับการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสาระท้องถิ่นของ ชัยวัฒน์ รังสิมันต์วงศ์ และทิพย์วิมล วงแก้วหิรัญ ที่นำเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขั้นตอนแรก คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่เกี่ยวข้อง สำนวความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่รอบด้านและเกิดจากการมีส่วนร่วมจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหา รวมถึงมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ทำให้หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นเสมือนตัวแทนของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน (ชัยวัฒน์ รังสิมันต์วงศ์ และทิพย์วิมล วงแก้วหิรัญ, 2559)

2. แนวทางการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ผ่านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก เน้นการปฏิบัติกิจกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกคน การใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ ส่งผลให้การนำเสนอเนื้อหาของหลักสูตรผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจ การได้ทำผลงาน/ชิ้นงานที่ได้ใช้ความคิด การสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงประสบการณ์ของนักเรียนกับชุมชน ส่งผลให้นักเรียนสะท้อนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งธรณีวิทยาในชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนรู้ ดังที่ ชรินทร์ มั่งคั่ง กล่าวว่ารูปแบบการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้เชิงรุกมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน กิจกรรมเชื่อมโยงไปสภาพแวดล้อมใกล้ตัว เป็นการส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดของตนเองอย่างมีเหตุผลเปิดโอกาสให้เกิดการอภิปรายแสดงความคิดเห็น อันนำมาสู่ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น จนสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้นมีการเสริมแรงให้ผู้เรียนมากขึ้นผู้เรียนเกิดมโนคติที่ถูกต้องคุ้นเคยและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันได้สัมผัสกับบุคคลสถานที่ และสิ่งของในท้องถิ่นด้วยตนเอง นอกจากนี้สภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัว การสอนแบบเดิมต้องเปลี่ยนเป็นการสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสร้างทักษะและต่อยอดสู่สมรรถนะ อันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนผ่านระบบการศึกษา (ชรินทร์ มั่งคั่ง และคณะ, 2561) สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ กล่าวว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้อบรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยรอบ ทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี เป็นต้น และการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการที่ผู้สอน คือ ผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นผู้ชี้แนะ และให้วิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างความหมาย (Meaningful Learning) ได้ในที่สุด ผลจากการเลือกแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่นและสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559)

3. หลักสูตรท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรักและภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น จากการกำหนดกรอบเนื้อหาที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมา ความสำคัญ และแนวทางในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผ่านกิจกรรมการสะท้อนคิดด้วยการพูด การนำเสนอผลงาน และการเขียน ทำให้ พบว่า นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น อยากเป็นส่วนหนึ่งของ

การนำเสนอประชาสัมพันธ์ในนักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปได้รู้จักและมาท่องเที่ยวที่อุทยานธรณีผาชันสามพันโบก อุบลราชธานี ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา กล่าวไว้ว่า แนวโน้มเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษายุคใหม่ คือ สถานศึกษาเป็นรากฐานการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยการจัดการเรียนการสอนในสิ่งที่ปัญหาความต้องการของ ชุมชน ส่งผ่านองค์ความรู้ ระบบคิด ระบบคุณค่า ตลอดจน ค่านิยมจากเด็กไปยังผู้ปกครอง และนำภูมิปัญญาที่มี อยู่ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กสืบทอดและดำรงรักษาภูมิปัญญานั้นไว้ให้เข้มแข็งยั่งยืน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และคณะ ที่ทำ การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเสริมสร้างการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ การเกษตรในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้ใน หลักสูตรท้องถิ่นก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของหลักสูตรจากความคิดเห็นของผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และคณะ, 2567)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา สำหรับโรงเรียนใน เขตอุทยานผาชันสามพันโบก มีความสอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรใช้ หลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการกระบวนการพัฒนาหรือปรับหลักสูตร สถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นและสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นในปัจจุบัน สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับครูผู้สอนได้ 3) การนำกรอบเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้สามารถปรับได้ตามความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียน อาทิ นำไปจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก, นำไปจัดทำเป็นหลักสูตรสาระเพิ่มเติม หรือ นำไปจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียน จึงมีข้อเสนอแนะว่า 1) ควรนำ การพัฒนาผลของหลักสูตรท้องถิ่นการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา สำหรับโรงเรียนในเขตอุทยานผาชันสามพันโบก ที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) ควรนำไปเป็นแนวทางในการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบท ชุมชนท้องถิ่น 3) ควรนำกรอบเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้สามารถปรับได้ตามความเหมาะสมและบริบทของ โรงเรียน 4) ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนร่วมด้วย ซึ่งจะช่วยให้รู้ทิศทางความเป็นไปได้ของ ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนตนเองว่าจะสร้างเป็นรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ หรือจะเป็น การบูรณาการเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง อาจปรับได้ตามความเหมาะสมและบริบทของ โรงเรียน เช่น นำไปใช้บางหน่วย บูรณาการในการสอนปกติ หรือจัดนอกเวลาเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชรินทร์ มั่งคั่ง และคณะ. (2561). องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลิต ชูกำแพง. (2559). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร: แนวคิดและกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ รังสิมันต์วงศ์ และทิพย์วิมล วงแก้วศิริ. (2559). การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา ชุมชน. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 3(2), 94-102.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2560). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: วี พรินท์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2545. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก หน้า 28 (19 สิงหาคม 2545).
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2559). การศึกษา 4.0 เราต้องแปลงกับดักให้เป็นความหวังดี การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รติ จิรนิติชัย และยศวีร์ สายฟ้า. (2562). การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 11(2), 457-471.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2556). การวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี พรินท์ 1991 จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2558). กระบวนการทัศน์การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- วิระยุทธ ชาทะกาญจน์ และคณะ. (2567). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเสริมสร้างการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการเกษตรในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 16(2), 128-139.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). 27 มีนาคม 2565 ผลักดัน “อุทยานธรณีผาชัน สามพันโบก” ขึ้นเป็น “อุทยานธรณีระดับโลก”. เรียกใช้เมื่อ 24 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.onep.go.th/>
- อุทยานธรณีอุบลราชธานี. (2565). อุทยานธรณี. เรียกใช้เมื่อ 24 ตุลาคม 2565 จาก <https://ubongepark.org/geopark/th-geopark/>